

ಕಾಳಿದಾಸನ ಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಾಗಿ
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ
ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಪರಿಯೋಜನೆ

ಸಲ್ಲಿಸಿದವರು

ಹೆದ್ದಾರಿ ರವಿಕುಮಾರ

Reg No.SA119001

ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ,
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ.ರಾಜೋಟಿ ದೇವರು

ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು,
ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,
ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ,
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು

2021

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಹೆದ್ದಾರಿ ರವಿಕುಮಾರ ಇವರು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ "ಕಾಳಿದಾಸನ ಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಪರಿಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪರಿಯೋಜನೆಯು ಈ ಮೊದಲು ಬಿಡಿ ಭಾಗವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಲಿ, ಡಿಪ್ಲೋಮ ಪದವಿಗಾಗಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕಾಗಲೀ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕು. ಹೆದ್ದಾರಿ. ರವಿಕುಮಾರ ಇವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸಮ್ಮತಿ ಇದೆ.

ದಿನಾಂಕ :

ಡಾ. ರಾಚೋಟಿ ದೇವರು

ಸ್ಥಳ : ಮೈಸೂರು

ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಸಂಶೋಧಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ "ಕಾಳಿದಾಸನ ಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯುಳ್ಳ ಈ ಪರಿಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ.ರಾಚೋಟಿ ದೇವರು, ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರೀ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವು ಈ ಮೊದಲು ಬಿಡಿಭಾಗವಾಗಿಯಾಗಲೀ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಾಗಲೀ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕಾಗಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ : ೨೩.೦೮.೨೦೨೧

ಸ್ಥಳ : ಮೈಸೂರು

ಹೆದ್ದಾರಿ ರವಿಕುಮಾರ

ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ,

ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರೀ,
ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಕೃತಜ್ಞತಾ ಸಮರ್ಪಣೆ

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ನನ್ನ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ನನಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಡಾ.ರಾಚೋಟಿ ದೇವರು, ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು, ಇವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅಮೋಘವಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡಿದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಪ್ರೊ M.G.ಮಂಜುನಾಥ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು ಇವರಿಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಹುರುದುಂಬಿಸಿದ ಶ್ರೀಯುತ ಡಾ.K.ನಾರಾಯಣ ಭಟ್, ಪೂರ್ವಭೂತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು ಇವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ನನಗೆ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿದ ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರೊ.ಎನ್.ಎಂ. ತಳವಾರ್ ಸರ್. ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ, ಡಾ.ಆರ್ ಸುರೇಶ, ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು. ಡಾ. ಸುರೇಶ ಹೆಗ್ಡೆ, ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು. ಡಾ. ಪುಷ್ಪಲತಾ, ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು. ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು. ಇವರು ನನಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕ, ಸಮಯೋಚಿತ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಅನುಪಮವಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ನಮನಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಮಯೋಚಿತ ಸಲಹೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಎಲ್ಲಾ ಬೋಧಕೇತರ ವೃಂದಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದೇರೀತಿ ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ, ಸದಾ ನನ್ನ ಬೆನ್ನಿಗಿರುವ ವಿದ್ವಾನ್ ಶಶಿಕಾಂತ ಕರಣಂರವರಿಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ : ೨೩.೦೮.೨೦೨೧

ಸ್ಥಳ : ಮೈಸೂರು

ಹೆದ್ದಾರಿ. ರವಿಕುಮಾರ

ವಿಷಯ ಸೂಚಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು	:	ಪೀಠಿಕೆ	1
ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು	:	ಕಾಳಿದಾಸನ ಕಾಲ - ದೇಶ - ಕೃತಿಗಳು	3
ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು	:	ಕಾಳಿದಾಸನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು	21
ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು	:	ಕಾಳಿದಾಸನ ಖಂಡ ಕಾವ್ಯಗಳು	51
ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು	:	ಕಾಳಿದಾಸನ ನಾಟಕಗಳು	69
ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು	:	ಉಪಸಂಹಾರ	109